СВІТ 23.09.2026 | Серджіо Грассі & Нільс Геґевіш & Райнгард Крумм & Ханна Тайлер

Провал неприпустимий

Трампу потрібен успіх, Сі – стабільність. У Вашингтоні буде йтися не стільки про світовий порядок, скільки про мінімізацію збитків.

З великою помпезністю, на очах у всього світу, 24 вересня Дональд Трамп прийматиме главу держави та партії Китаю Сі Цзіньпіна з державним візитом в Вашингтоні. Минулого разу Сі відвідував саміт АТЕС в Сан-Франциско 2023 року. Попередній державний візит був ще раніше: в 2015-му Сі Цзіньпіна приймав в Білому домі Барак Обама. Для Трампа ж зустрічі «великої двійки» – чи не найважливіша глобальна подія. Вважають, що те, про що домовляються G2, визначає шлях решти світу. Певне передчуття виникло ще під час зустрічі Трампа й Сі в травні 2026 року в Пекіні.

Однак саміт в Білому домі відбудеться в атмосфері нерівності. Трамп втрачає позиції у внутрішній політиці. Його рейтинги вкрай низькі, його партія опинилася в безвиході напередодні дуже важливих проміжних виборів в листопаді. Сі натомість приїде з гордо піднятою головою. Експортна економіка Китаю домінує на світових ринках, технологічні перегони набирають обертів, а на міжнародній арені Пекін, після успішних самітів ШОС і БРІКС, позиціонує себе як центр альтернативного світового порядку, в якому США більше не відіграють (єдиної) головної ролі. Незадовго до поїздки Сі в Вашингтон міністр закордонних справ Китаю Ван І зустрівся зі своїм іранським колегою Аббасом Аракчі й зачепив болючу тему. Послання було чітке: в той час як у США є всього кілька варіантів припинення війни проти Ірану, і то невдалих, Пекін готовий виступити посередником. Це змінює ролі на саміті: Трампу потрібен видимий успіх, а Сі може дозволити собі просто запобігти подальшій ескалації.

Сторони зайняті не поділом світу на зони впливу, а пильним стеженням одна за

Тобто сторони зайняті не поділом світу на зони впливу, а пильним стеженням одна за одною. Жодна з них поки не дала вирішального імпульсу для припинення великих конфліктів на Близькому Сході, в Україні й сусідніх з Китаєм країнах. Що ж до

одною

Тайваню, то Сі вимагатиме від США зменшити підтримку. Обіцянку поставити Тайбею американську зброю на суму $14 млрд досі не виконано. Тому вирішальним буде те, чи вдасться втілити в життя узгоджену в Пекіні концепцію «стратегічної стабільності» між Китаєм і США. Стратегічна стабільність означає передусім, що сторони не допустять, щоб їхнє суперництво вийшло з-під контролю.

Проти цього свідчить те, що саміт, імовірно, буде зосереджений на дрібних питаннях. Почнеться з суперечливої теми мит. Тут не слід чекати прориву, хіба незначного пом'якшення в найкращому разі. 10 листопада закінчується дія мораторію на китайський експортний контроль над рідкісноземельними елементами, а також той рік, на який було призупинено американський експортний контроль над напівпровідниковими мікросхемами. Кожна сторона звинувачує іншу в тому, що та тисне на вузькі місця в ланцюгу поставок і не виконує свою частину угоди. Багато інших торговельних питань, таких як китайська заборона на експорт фосфатів, американо-китайська угода про Boeing, укладена під час минулого саміту в травні, та спроби США заборонити імпорт китайських дронів і інших роботів, обговорювалися в травні в Пекіні, але досі не вирішені і, ймовірно, знову будуть одними з ключових на переговорах.

За повідомленнями, Сі Цзіньпіна супроводжуватиме велика економічна делегація, в складі якої будуть представники технологічної галузі, сектору електромобілів, а також авіаційної та аерокосмічної промисловості. Це незвичайне явище для Китаю. Китайські аналітики бачать в цьому ознаку готовності до інвестицій і поглиблення торговельних відносин зі Сполученими Штатами. Отже цілком можливо, що буде укладено кілька дрібних і середніх економічних угод. З одного боку – інвестиції, з іншого – послаблення експортних обмежень. Але велика угода, яка повністю відповідає смакам Трампа і згідно з якою США в обмін на економічні поступки Пекіна в галузі торгівлі й ланцюгів постачання зменшили б військову підтримку Тайваню, значно менш імовірна.

На саміті «Велика двійка» загубиться в окремих питаннях торговельної і

Американські ж оглядачі майже одностайні в думці, що головною темою саміту стане безпека й регулювання штучного інтелекту. Можливо, обидва президенти зустрінуться з керівниками провідних американських

технологічних компаній. Але й тут дві наддержави більше стежать одна за одною, ніж конструктивно працюють над вирішенням одного з головних питань сучасності. Ні Трамп, ні Сі не підтримав заклики до зниження темпів розвитку ШІ, які звучали від компаній Anthropic та OpenAI на тлі повідомлень про серйозні проблеми з безпекою.

При цьому в США й Китаї дуже по-різному оцінюють ризики, пов'язані зі штучним інтелектом. Американські технологічні компанії займаються питаннями загального штучного інтелекту (AGI), суперінтелекту і «вищого за 10 відсотків ризику вимирання людства в найближче десятиліття», в той час як Китай має менш апокаліптичний настрій і зосереджується на політичних та економічних наслідках використання ШІ. Безпеку ШІ в Китаї обговорюють не так активно. Обидві країни сприяють технологічному прогресу, але по-різному. Американські компанії просувають розвиток ШІ за допомогою величезних обчислювальних потужностей, а Китай прагне до поширення на весь світ своїх моделей з відкритим кодом, які вигідніші економічно і викликають великий інтерес, зокрема, в країнах Глобального Півдня.

Незважаючи на всі ці труднощі, бажано було б укласти угоду про ШІ між наддержавами. Вона мала б характер угоди про роззброєння або контроль, подібної до тієї, яку уклали США та СРСР під час холодної війни. Китаєзнавці Метт Шіхан і Джуліан Гевіртц стверджують, що для цього на саміті необхідно уникнути пастки, типової для переговорів про управління ШІ, коли планку встановлюють або настільки низько, що угода втрачає будь-який сенс, або настільки високо, що досягти згоди стає неможливо. Китайські оглядачі вважають можливим спільне формулювання «червоних ліній» для автономних моделей ШІ і створення військової гарячої лінії для запобігання інцидентам. Нагальність цього очевидна з недавньої ситуації з китайським вантажним судном в Аравійському морі. Незадовго до саміту з'явилися повідомлення про те, що уряд США зробив Китаю відповідну пропозицію. Було б також бажано використати цей канал комунікації для розробки спільних стандартів тестування ШІ-моделей на наявність небезпечних здібностей і поведінки, а також протоколу інформування про нові інциденти до того, як вони переростуть в конфлікт.

Отже, на саміті «Велика двійка», найімовірніше, не буде ні ділити

світ між собою, ні брати на себе відповідальність за нього, яка б відповідала її сукупній могутності. Вона просто загубиться в окремих питаннях торговельної і технологічної політики. Це відповідає стратегії Пекіна: не допустити подальшої ескалації конфліктів зі США під час президентського терміну Трампа. Сі, який, за всіма прогнозами, балотуватиметься на четвертий термін на партійному з'їзді наступного року, таким чином зможе продемонструвати, що під його керівництвом відносини зі США в надійних руках. Девіз такий: не ділити світ, а управляти Трампом. Пекіну не потрібно домовлятися з Вашингтоном про новий світовий порядок. Поки що достатньо уникати нових конфліктів через мита або експорт технологій. Скромний результат переговорів, який ослаблений Трамп зможе представити в Вашингтоні перед проміжними виборами як невеликий успіх, якраз стане в нагоді.

Переклад з німецької Дар'ї Прусенко

Серджіо Грассі
Пекин

Серджіо Грассі (Sergio Grassi) керує офісом Фонду ім. Фрідріха Еберта (FES) у Пекіні. До того він працював у представництвах Фонду в Індонезії. Вивчав економіку та синологію в Берліні й у Пекіні.

Нільс Геґевіш

Д-р Нільс Геґевіш (Niels Hegewisch) – консультант з питань Китаю та

геополітики в Азійському відділі Фонду ім. Фрідріха Еберта (FES) в Берліні. Раніше очолював офіси FES в Монголії та Пакистані.

Райнгард Крумм

Д-р Райнгард Крумм (Reinhard Krumm) очолює представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта у Вашингтоні. Раніше він очолював представництво в країнах Балтії в Ризі, Регіональний офіс заради Співпраці та Миру в Європі (ROCPE) у Відні, був керівником відділу Фонду в Центральній і Східній Європі в Берліні, а до цього - главою представництв у Центральній Азії та Росії. Він писав для багатьох німецьких ЗМІ, зокрема був кореспондентом Deutsche Presse Agentur і Der Spiegel.

Ханна Тайлер

Ханна Тайлер (Hannah Tyler) – координаторка програм із питань зовнішньої політики та безпеки у вашингтонському офісі Фонду ім. Фрідріха Еберта. Раніше вона працювала аналітиком з питань імміграції в *Bipartisan Policy Center*.